

Referat for 1. møde i den Lokale Trepert for Lillebælt/Jylland 2026

Tidspunkt: torsdag den 19. februar 2026 kl. 12:30-16:00

Sted: Haderslev rådhus, Christian X's Vej 39, 6100 Haderslev – Bygning B, 2. sal, Lokale ”Haderslev”

Deltagere: se sidste side

Referant: Jane Stevnsgaard Rasmussen og Sabrina Ruzanski

Dagsorden

1) Velkomst

v. Peder Hummellose, Vejle Kommune

- a. Godkendelse af dagsorden og kort bordrunde

2) Introduktion til arbejdet i den Lokale Trepert

v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt

- a. Baggrund, Roller og Ansvar, Opgaver og Tidsplan

3) Drøftelse af forventninger til samarbejdet i 2026

4) Kort gennemgang af udsendt materiale

v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt

- a. Omlægningsplan 2025
- b. Aftale om omlægningsplan 2025
- c. Udkast til revideret kommissorium

5) Drøftelse af revideret til kommissorium

6) Konstituering af den Lokale Trepert

- a. Vedtagelse af nyt kommissorium
- b. Vedtagelse af ny forperson

7) Status for omlægningsplanen og kort orientering fra sekretariatet

v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt

8) Tilgangen til implementering af omlægningsplanen

- a. Korte oplæg fra hver kommune og organisationer
- b. Spørgsmål og drøftelse

9) Drøftelse og vedtagelse af mødeprogram 2026

10) Optagelser til dokumentarfilm

v. Kim Quist, DN

11) Eventuelt

12) Opsamling og afrunding

v. Peder Hummellose, Vejle Kommune

Bilag 1. Oplæg fra sekretariat, kommuner og NST (punkt 2, 7 og 8)

Bilag 2. Vedtaget kommissorium (punkt 6)

1. Velkomst

Peder Hummelrose bød velkommen efterfulgt af kort præsentationsrunde.

Arbejdet i den Lokale Trepert udspringer af Aftale om et Grønt Danmark, og arbejdet har indtil nu primært handlet om at indtegne arealer på kort, så skal kortet nu omsættes til konkrete aftaler med lods-ejerne.

Dagsordenen blev godkendt;

2. Introduktion til arbejdet i den Lokale Trepert

Med Aftale om et Grønt Danmark har regeringen og en række organisationer forpligtet sig til at sikre betydelige CO₂-reduktioner i landbruget, forbedre vandmiljøet og skabe mere natur. En større mængde landbrugsjord skal omdannes til natur og skov, samtidig med at landbruget fortsat skal være konkurrencedygtigt.

I 2025 blev der etableret 23 lokale treparter rundt om i landet, herunder treparten for Lillebælt/Jylland, hvis opgave er at koordinere arbejdet med omlægningsplanerne. Til planlægningen anvendes IT-systemet MARS, der giver overblik over potentielle projekter, screening, ansøgningsprocesser og fremdrift. Omlægningsplanen fungerer som et potentialekort, der skal vise 100 % indfrielse af målene. Det er muligt at indtegne 6 forskellige projekttyper i MARS. Det bemærkes, at det skitseprojekter opererer med standardtal for kvælstofreduktion – først når resultater fra forundersøgelsen indberettes, bliver kvælstofreduktionen beregnet mere præcist.

Den Lokale Trepert er et dialogforum, hvor kommunerne, DN og landbruget er forpligtet til at arbejde for gode løsninger og sikre forankring i deres baglande. Arbejdet kræver helhedstænkning, fordi mange hensyn skal balanceres, samtidig med at det er nødvendigt at prioritere mellem projekter og koordinere på tværs af alle involverede parter. I 2026 handler det bl.a. om at understøtte realisering af projekter og opdatere omlægningsplanen løbende.

Se oplæg fra sekretariatet i **Bilag 1**.

3. Drøftelse af forventninger til samarbejdet i 2026

Grupper af 3 drøftede følgende spørgsmål:

Hvad kan vi opnå sammen men ikke hver for sig?

- Brobygning mellem parter
- Forståelse for hinandens udfordringer og respekt for hinandens positioner
- Viden og indblik giver respekt og kompromisser
- Forpligtende samarbejde
- Fælles retning mod målopfyldelse og indblik i kompleksiteten/forskelligheder
- Erfaringsudveksling og koordinering
- Sikre løsninger, der balancerer mål om natur, klima, vandmiljø og landbrugets fremtid

Hvad kan gå galt. → og hvordan undgår vi det?

- Mismatch mellem ambitioner/forventninger og ressourcer/flaskehalse = ”blame game”
→ vi skal tænke i kreative løsninger
- Fastlåste holdninger og ikke arbejde for fællesskabet
→ vi skal skabe (små) synlige, konkrete resultater
- Mistillid og dårlig tone i dialogen
→ tag det ikke til den offentlige debat, sørg for at alle føler de vinder noget
- Oplevelse af uretfærdige forhold kommunerne imellem/manglende solidaritet
→ fokus på at prioritere indsatser ud fra udfordringer – ikke kommunegrænser
- Manglende opbakning fra baglande (fx ikke nok frivillige aftaler)
→ Belyse solstråleprojekter med grobund i virkeligheden
- Barrierer der ikke tages alvorligt af PFA
- Underminering af den lokale treparts rolle/mandat i andre fora
→ klarhed om roller, ansvar og mandat

Hvad er vigtigst at vi opnår sammen i 868?

- Kom fremad
- Fokus på at løse udfordringer
- N-reduktion – men vi gør det sammen
- Tillidsfuld dialog
- Forpligtende samarbejde
- Fasthold den fælles forståelse for at løse opgaven

4. Kort gennemgang af udsendt materiale

Omlægningsplanen bygger på rammerne i [Aftale om et Grønt Danmark](#) og [Aftale om Implementering af et Grønt Danmark](#), hvor der blev fastlagt krav om mållindfrielse for kvælstof, udtagning af kulstofrige lavbundsjord samt bidrag til skovrejsning og ny natur og beskyttet natur. Omlægningsplanen for Lillebælt/Jylland omfatter cirka 1.000 projekter, som samlet dækker omkring 25.000 hektar og potentielt kan reducere udledningen med cirka 1.300 ton kvælstof årligt. Derudover er der udpeget naturpotentialer på omkring 38.000 hektar, som viser områder med mulighed for at skabe sammenhængende naturområder eller beskyttet natur. Naturpotentialerområderne kan overlape med alle de øvrige projekter i omlægningsplanen og med eksisterende natur og angiver altså et bruttoareal. Projektfaserne i omlægningsplanen omfatter: skitseprojekt, forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn og afslutningsvis anlagte projekter.

Ministeren for Grøn Trepert har udsendt et brev om arbejdet i den lokale trepart 2026, hvor fokus er på at fremme realiseringen af projekterne og løbende opdatere omlægningsplanen. Jf. ”Aftale om omlægningsplan 2025” har den lokale trepart yderligere forpligtet sig til i 2026 at arbejde videre med potentialer for skovrejsning, sammenhængende natur og ny beskyttet natur bl.a. under hensyntagen til Grønt Danmarkskort, grundvandsbeskyttelse og sammenhængende dyrkningsarealer. Der afventes stadig revidering af skovloven, regeringens skovplan, ny lov om natur og biodiversitet samt virkemidler for naturtiltag.

Se oplægget fra sekretariatet i **Bilag 1**.

5. Drøftelse af revideret kommissorium

Sekretariatslederen gennemgik udkast til revideret kommissorium, som er sendt ud sammen med dagsordenen. Der er ingen kommentarer til det reviderede kommissorium eller forslag til yderligere ændringer.

6. Konstituering af den Lokale Trepert

---

a. Vedtagelse af nyt kommissorium:

Det reviderede kommissorium blev vedtaget og underskrevet (se Bilag 8);

b. Vedtagelse af ny forperson:

Der skal vælges ny forperson for den kommende byrådsperiode (2026-2029).

Peder Hummellose, som er formand for Klima-, Natur- og Miljøudvalget i Vejle Kommune stiller op.

Der var ingen andre kandidater.

Peder Hummellose blev valgt som ny forperson;

7. Status for omlægningsplanen og kort orientering fra sekretariatet

---

Omlægningsplanen for Lillebælt/Jylland dækker fire kystvandgrupper, som alle har arealer på begge sider af Lillebælt og derfor er gensidigt afhængige i forhold til at opfylde kvælstofindsatsbehovet.

Der arbejdes med en robust omlægningsplan. Det vil sige, at der planlægges indsatser for flere arealer end man forventer kan gennemføres (grad af realiserbarhed). I planen er der i nogle deloplande taget højde for afvigelser fra standardeffekt, graden af realiserbarhed samt ændringer i indsatsbehovet.

I slutningen af januar 2026 blev indsatsbehovene for de enkelte deloplande opdateret i MARS ud fra det seneste genbesøg af vandområdeplanen (VP3-II), som jævnligt justerer indsatsbehovet ud fra monitorering af tilstanden i vandmiljøet. For 3 ud af de 4 kystvandgrupper i Lillebælt har det betydet en stigning i indsatsbehovet (se tabel 1). Som en konsekvens heraf er der 4 deloplande, som pt. ligger under 100 % målindfrielse. I takt med at omlægningsplanen implementeres vil projekter justeres eller bortfalde og nye vil komme til. Det vil ligeledes få betydning for, om indsatsbehovet fortsat kan indfries.

Tabel 1: Det fordelte og nettoindsatsbehovet i 2025 og 2026 – for Lillebælt

	Fordelt indsatsbehov (markregulering + udtagning) ton N/år			Netto indsatsbehov (minus CAP) ton N/år		Netto indsatsbehov (minus CAP & spildevand) ton N/år	
	2025	2026		2025	2026		
Nordlige Lillebælt	271,1	285,7	14,6	281,0	291,5	10,5	
Lillebælt, Snævringen	410,2	403,5	-6,7	411,4	403,9	-7,5	
Lillebælt, Bredningen	415,5	426,2	10,7	415,5	426,2	10,7	
Lillebælt, syd	204,5	217,4	12,9	209,5	220,3	10,9	
TOTAL- Lillebælt	1301,3	1332,9	31,6	1317,3	1341,9	24,6	

Regeringen og forligspartierne har i december 2025 vedtaget [aftale om en ny reguleringsmodel for kvælstof](#). Grundet tidsmangel gennemgås den nye model ikke på mødet, men emnet tages op på et senere møde. I mellemtiden udsender sekretariatslederen en e-mail med information og links til webinar om den nye reguleringsmodel.

8. Tilgangen til implementering af omlægningsplanen

Fredericia: NST er i gang med et stort klima-lavbundsprojekt i kommunen. Fokus er primært rettet mod den nordlige og sydlige del af kommune.

Haderslev: Der er meldt relativt mange projekter ind fra private lodsejere, og lodsejerinteressen er væsentlig. Det er i de områder kommunens fokus er størst.

Hedensted: Tilgangen er at følge vandets vej, at søge synergi imellem elementerne og at skabe sammenhængende natur. På nuværende tidspunkt er der ansøgt om ca. 20 projekter. Kommunen vil gerne understøtte udtagningskonsulenterne i også at kunne lave fast track-vådområder.

Kolding: Der er rigtig mange projekter, og man kan ikke nå det hele. Derfor er der udarbejdet en prioriteringsmodel. Der mangler penge, da jorden er dyr i Koldingområdet, så kommunen har søgt de store fonde – og vil henvende sig med et brev til ministeren.

Sønderborg: Der er mange andre ting i gang end omlægningsplanen. 7 gamle vådområdeprojekter fra 2021 skal danne grundlag for de nye projekter. Der er etableret et samarbejdsforum mellem alle interessenter og der arbejdes med en kommunikationsstrategi for at overkomme debatten om placering af skyld (spildevand-landbrug).

Vejle: Naturstyrelsen er i gang med projekter på ca. 5.000 ha i kommunen. Der er aftalt ny organisering af opgaven med inddragelse af 4 ekstra medarbejdere fra landbrugs- og vandløbsafdelingerne. Tilgangen er at igangsætte områdevis - ikke projektvis. Der er i første omgang bl.a. fokus på opstart af områder i oplandet til Kolding Fjord.

Aabenraa: Lillebælt-delen i Aabenraa Kommune er ikke ret stor – størstedelen af kommunens areal afvander mod vest. Reduktionskrav til Aabenraa Fjord er i mål. Alle lodsejere omfattet af omlægningsplanen har modtaget et brev. 1. prioritet er oplande med kvælstofkrav og lodsejeropbakning. Der forventes søgt 6 projekter i nuværende tilskudsrunder.

DN: Ønsker at prioritere samarbejdet med kystvandråd. Opfordrer til at hver kommune prioriterer et stort sammenhængende naturprojekt og/eller signaturprojekter. Hold fast i det tætte samarbejde med de lokale DN'er, som også stiller sig til rådighed til møder og arrangementer – gerne sammen med landbruget.

Landbruget: Fokus på at få lodsejerne til at tænke positivt om grøn trepart, og på at sikre at der er udtagningskonsulenter nok til at lave så mange projekter som muligt. Kvælstofreguleringen er en stor hindring for at melde arealer ind til noget som helst. Derfor opfordres landmænd til at melde minivådområder og fast track områder ind, da de er mest omkostningseffektive.

NST: Naturstyrelsen har jf. delaftale om kvælstofregulering fået til opgave at lave indledende analyser og kortlægning af 5 store sammenhængende naturområder, kaldet signaturprojekter. Analyserne skal være afsluttet i 2026. Det er de politiske aftaleparter der udpeget, hvilke 5 områder der skal analyseres. NST opfordrer kommunerne og den lokale trepart til evt. selv at tænke videre i udvikling af signaturprojekter, i fald der ikke lander nogen i vores område
NST har ansat ca. 100 nye medarbejdere til udtagningsprojekterne i løbet af det sidste år.

Se oplæg fra kommunerne og NST i **Bilag 1**.

Spørgsmål og drøftelse:

- Landbruget opfordres til at lade være med at dræne yderligere arealer.
- Der kan hurtigt opstå flaskehalse fx i forhold til hvor mange udtagningskonsulenter der er til rådighed, hvor mange medarbejdere der er til rådighed hos SGAV/NST, og hvor mange ansøgninger hver kommune sender ind til behandling.

Hvordan organiserer de forskellige kommuner sig lokalt ift. samarbejdspartnere i grøn trepart?

Sekretariatslederen har tidligere udarbejdet en oversigt, som er under opdatering og sendes rundt efterfølgende.

Hvordan forholder vi os, hvis/når vi kommer under 100% målfrielse?

P.t. slår vi koldt vand i blodet, og ser hvordan implementeringen udvikler sig.

Alle har fokus på frivillighedens vej.

Landbruget: Hvis de rette forudsætninger er til stede, bliver det ikke et problem at komme i mål, men der skal være fokus på jordfordeling. Fokus på skovrejsning skal ske i områder med drikkevandsinteresser.

DN: Det er vigtigt at landmændene får alle informationer fra starten, herunder hvis man har arealer i et område med drikkevandsinteresser. Sørg for at berøre alle elementer (fx natur og skov), når man har dialog med lodsejeren. Det er ærgerligt at banke på ad flere omgange.

Hvad gør vi i områder, hvor lodsejerne er positive, men der ikke er nogen gevinst ved et projekt?

Det er vigtigt at tale lodsejernes projekter op, og så skal man undersøge, om der kan søges tilskud i andre kasser.

Indsatsbehovet er meget forskelligt i kommunerne. Hvordan kan vi hjælpe hinanden mere?

Det er bedst, hvis der er ens udmelding, når vi står ude ved lodsejerne, uanset hvilken kommune man repræsenterer.

Bliver de statsligt opkøbte arealer, som skal indgå i vådlægningsprojekter, ekstensiveret, så disse kan medtælles i beregningsgrundlaget for reguleringstrykket?

Det er både SGAV og NST, som handler og ejer arealer. Arealerne udbydes til forpagtning i tiden før et projekt bliver etableret eller før erstatningsarealerne indgår i en jordfordeling. Forpagterne kan vælge at søge tilskud til midlertidig ekstensivering på arealerne, hvilken vil være økonomisk fordelagtig for dem.

9. Drøftelse og vedtagelse af mødeprogram 2026

Der er foretaget enkelte justeringer til mødeprogrammet pba. tilbagemeldinger på mødet.

DATOER FOR MØDER 2026

- Torsdag 19. februar 2026 kl. 12:00 – 16:00
- Tirsdag 21. april 2026 kl. 10:00 – 14:00
- *Evt. tirsdag 9. juni 2026 kl. 09:00 – 12:30*
- Torsdag 17. september 2026 kl. 12:00 – 16:00
- Torsdag 19. november 2026 kl. 12:00 – 16:00

10. Optagelser til dokumentarfilm

DR ønsker at producere en dokumentar-serie om arbejdet med Grøn Trepert og vil derfor gerne følge mennesker, der på den ene eller anden måde er involverede herover de næste 4 år. I den forbindelse er Kim Quist (DN) blevet spurgt, om DR må følge ham, og Kim spørger derfor, hvad holdningen er til, at der evt. kommer et kamera med til et møde i den lokale trepart. DR vil også afdække andre perspektiver og følge med på lodsejersbesøg, i marken m.v.

Den.Lokale.Trepert.bakker.op.om.deltagelsen.i.DR.dokumentaren._dog.med.forbehold.om.at.ka_meraet.slukkes.i.fald.der.behandles.et.emne?som.kræver.fortrolighed;

11. Eventuelt

Ingen kommentarer.

12. Opsamling og afrunding

Peder Hummelrose takker for et godt møde og ser frem til det videre samarbejde.

Deltagerliste

Kommune	Navn	Position
Fredericia	Christian Bro	(A) Formand for Teknik – og Miljøudvalget
	Carsten Pedersen (<i>afbud</i>)	Projektleder
Haderslev	Carsten Leth Smidt	(S) Teknik- og Klimaudvalget
	Jørgen Smed	(V) Land- og Byudviklingsudvalget
Hedensted	Jakob Toftebjerg	(V) Udvalget for Klima, Natur & Miljø
	Marc Reseke	Programleder for Klima
Kolding	Jørn Chemnitz Kristiansen	(F) Natur, Miljø og Klima
	Sanne Munk	Afdelingschef for Miljø og Klima
Sønderborg	Asger Romme Andersen	(Ø) Natur, Klima og Miljøudvalget
	Tina Callesen	Afdelingsleder
Vejle	Peder Hummellose	(V) Formand for Klima, Natur og Miljøudvalget
	Mette Højby Pedersen	Afdelingsleder Vand
Aabenraa	Rasmus Andresen	(V) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
	Erik Uldall Hansen	(A) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
DN	Kim Quist	Danmarks Økologiske Jordbrugsfond
	Birgitte Marcussen	Hovedbestyrelsesmedlem
L&F	Nis Hjort (suppleant)	Formand, Vejle-Fredericia Landboforening
	Maria Katja Jensen	Politisk Rådgiver, Velas
NST	Inken Breum Larsen	Skovrider, Trekantsområdet